

MEROMKOSTNING UK-PRODUKTION I 2020

Michael Groes Christiansen & Finn Udesen

STØTTET AF

Svineafgiftsfonden

Hovedkonklusion

En ny metode via lovkrav om opstaldning i løbestalde samt nye vurderinger af konsekvenserne ved løsdrift i løbeafdeling ændrer på omkostningerne ved UK-produktion og fordelingsnøgler. Ved at sammenveje meromkostningerne til UK-produktion med 75 % til ældre stalde i 2020 bliver den sammenvejede meromkostning 6,65 kr./UK-gris i forhold til traditionel svineproduktion.

Smågriseproducentens andel af meromkostningen er 57 % i 2020, faldende til 50 % i 2035. Med det nye grundlag falder UK-tillægget for en 30 kg's smågris fra 15,16 kr. til 12,94 kr. i 2020.

Sammendrag

Der er kommet nye regler om opstaldning af løsgående søer i løbestalde fra 1. januar 2015, som reducerer meromkostningen ved at indrette løbestalde til UK-produktion i forhold til almindelig produktion. Efter 2035 skal alle danske løbestalde opfylde de gældende indretningskrav. Dette foreslås indfaset i UK-fordelingsnøglen, så UK-soholdernes produktionsomkostninger bliver gradvist mindre med årene i forhold til almindelige svineproducenter.

Når omkostningerne ved UK-produktion alene beregnes ud fra de nye regler til opstaldning af søer i løbeafdelingen, er der en forskel i produktionsprisen på 5,74 kr./gris mod 6,96 kr./gris i forhold til gamle løbestalde til og med slagtning. Nye løbeafdelinger fra 2015 koster 1,22 kr./fravænnet gris i forhold til ældre løbestalde, men er ens for UK-produktion og nye løbestalde. I UK-soholdet er der indregnet et marginalt tab svarende til 0,1 færre kuld pr. årsso i UK-besætninger, i forhold til både nye og gamle løbestalde. Dette forventes at stamme fra kravet om maksimalt 4 timer i boks i løbeafdelingen ved UK-produktion. Dette øger omkostningen med 3,12 kr./fravænnet gris i forhold til ældre løbeafdeling, men kun 1,9 kr./fravænnet i forhold til nye danske løbestalde.

Specielle UK-foderkrav rammer kun smågrise (ingen blodplasma). Dette koster 0,97 kr./smågris fra fravæning til 30 kg. Omkostningen hos slagtesvineproducenten ligger hovedsageligt i lidt lavere slagtevægt, flere kontrolbesøg end konventionelle besætninger og på de grise, der ikke opnår at blive godkendt til UK-tillæg. Dette udgør stabilt cirka 2,87 kr./gris.

Data fra Danish Crown viser, at UK-producenter har en gennemsnitlig godkendelsesprocent på 87 og en gennemsnitlig slagtevægt på 87 kg. Det aktuelle tillæg til godkendte slagtesvin er 30 øre pr. kg. Det gennemsnitlige UK-tillæg pr. slagtesvin bliver dermed $87 \text{ kg} \times 87 \% \times 30 \text{ øre pr. kg}$, som giver 22,71 kr./UK-slagtegrise. Smågrisenes andel af udgifterne er 57 % i 2020, derfor bliver UK-tillægget ved 30 kg's grise 12,94 kr./UK-smågris. Det nuværende tillæg ved samme beløb udbetalt pr. UK-slagtegris er 15,16 kr./gris.

Baggrund

Fra 1. januar 2015 skal alle nye løbestalde opfylde kravet om løsgående søer ifølge Lov nr. 83 af 28. januar 2014 (Forbud mod fiksering i løbe- og kontrolafdelingen m.v.). Søer skal fra fravæning og indtil 4 uger efter løbning være løsgående i løsdriftssystemer i større eller mindre grupper. Tilsvarende gælder for gylte fra indsættelse i stald eller staldafsnit med henblik på løbning og indtil 4 uger efter løbning. Goldsøer kan i den egentlige brunstperiode opstaldes i individuelle stier eller enkeltdyrsbokse i højst 3 dage, hvis det vurderes, at dyret på grund af sin adfærd kan skade sig selv eller andre dyr.

Disse regler skal ses i forhold til UK-specialgriseproduktion. I UK-reglerne må en so kun stå i boks i maksimalt 4 timer i løbeafdelingen, og kun i forbindelse med brunstkontrol og inseminering.

Baseret på forskellen mellem nye danske opstaldningsregler for søer efter fravæning og UK-reglerne beregnes forskellen i produktionsomkostninger for danske sobesætninger med ny løbeafdeling i forhold til UK-produktion med gældende regler, samt for de besætninger som endnu ikke er ovre på de nye løbestalde på grund af gamle stalde. Overgangsperioden for løbestalde taget i brug før 1. januar 2015 med traditionel boksopstaldning er sat til 20 år (se Appendiks).

Materialer og metoder

I forbindelse med Justitsministeriets arbejdsrapport fra 2010 påpegede Videncenter for Svineproduktion, at søer i brunst hopper op på hinanden og kan derved beskadige hinanden med efterfølgende flere søer/gylte med benskader og dermed større soudskiftning og sodødelighed [1]. I den danske lovgivning implementeret fra 2015 vedrørende nye løbestalde blev der lyttet til dette argument.

I samme rapport blev der ikke fundet dokumentation for, at opstaldningsform i løbeafdeling skulle have betydning for levendefødte. Dette er også fundet i andre undersøgelser.

Baseret på denne rapport vurderes det, at effektivitetstal ikke er påvirket af den nye type løbeafdeling fra 2015, så længe at søerne må stå i boks i 3 døgn, mens de er i brunst.

Eneste forskel mellem nye danske regler for løbestalde og UK-krav er som nævnt i baggrund, at søer/gylte må sættes i boks i op til 3 dage, mens de kun må være i boks i 4 timer ved UK-produktion.

Et litteraturstudie omkring løsdrift i løbeafdelingen viste, at der ikke var lavet undersøgelser på forskel mellem 3 dage eller kun 4 timer i boks i tiden omkring brunst. Værdierne i tabel 1 er derfor en sammenligning af E-kontroldata fra 2016 fra 127 UK-sobesætninger og 438 almindelige sobesætninger. De indsamlede data viste ikke den store forskel på produktivitet, som det fremgår af tabel 1. UK-regler gav en faringsprocent, som var 0,8 procentpoint lavere og deraf følgende højere 1. lægsprocent på 0,3, og 0,7 spildfoderdage pr. kuld. Sodødeligheden var også større ved UK-produktion i forhold til ældre danske løbeafdelinger. Årsagen til de små forskelle mellem UK-besætninger og almindelige besætninger kan være, at søerne faktisk foretrækker at ligge i deres bokse, også selv om de har friheden til at gå fri.

Tabel 1. Marginale forskelle fra løbeafdeling med søer i boks (før 1.1 2015 men tilladt frem til 2035), kontra ny løbeafdeling etableret efter 1. januar 2015 og så effekter ved 4-timers reglen ved UK-besætninger

	Nye danske løbeafdelinger i forhold til løbeafdelinger før 1. januar 2015	UK-besætninger i forhold til almindelige sobesætninger i 2016
1. lægsprocent	0	0,30
Faringsprocent	0	-0,80
Sodødelighed	0	0,35
Spildfoderdage pr. kuld	0	0,70
Arbejdsforbrug, ekstra minutter i løbeafdeling pr. stiplads	44	148

De afledte effekter af ovenstående fremgår i resultatdelen, når de indlægges i grundlag for beregnet smågrisenotering medio 2020.

Øget arbejdstidsforbrug i forbindelse med cirka 130 kg ekstra halm pr. stiplads er sat til 44 minutter pr. stiplads i løbeafdelingen, uanset om det er en UK- eller ny dansk løbeafdeling. Med en løbeafdeling som udgør 7,3 % af faste pladser, giver dette et øget tidsforbrug på 0,054 timer pr. årssø ved ny løbeafdeling/UK-produktion.

Søer og polte står kun i boks i forbindelse med løbning ved UK-produktion. Arbejdsgangen med at få dem ind og ud ved UK-produktion sættes til 104 minutter ekstra pr. løbeplads/år, dette svarer til 2 minutter pr. sø i løbeafdelingen, eller cirka 1 minut pr. løbning ved 2 løbninger pr. sø. Dette øger tidsforbruget for UK-produktion til samlet 0,127 timer/årssø i forhold til ny løbeafdeling og 0,18 timer/årssø i forhold til en gammel løbeafdeling.

UK-besætninger får DANISH-kontrolbesøg årligt, mens andre besætninger får besøg hvert 3. år. Et DANISH-besøg koster 2.500 kr./besøg, men UK-besætninger får hvert 3. betalt. Udover dette indlægges der 500 kr./besøg til egen tid, samt 5 timer á 250 kr./time til forberedelse af et DANISH besøg hos konventionelle - og UK-producenter.

Med disse omkostninger og med besætningsstørrelser som i landsgennemsnit 2019 koster det i gennemsnit 1.417 kr./år i almindelige besætninger og 3.417 kr./år i UK-besætninger at få kontrolbesøg. Det betyder en merudgift på 2,46 kr./årssø og 0,23 kr./slagtesvin for disse ekstra kontroller for UK-producenter i forhold til almindelige producenter.

I forhold til foderkrav koster det cirka 2 øre/FESv i smågriseføderet, at der ikke må anvendes blodplasma og blodprodukter ved UK-produktion. Øvrige foderpriser kan holdes på niveau med konventionelle besætninger.

Med et tillæg på 30 øre/kg slagtekrop for en godkendt UK-gris bør der indlægges lidt større sikkerhedsmargin til overvægtsgrænsen ved udlevering af UK-slagtegrise for at holde dem i basis sammenlignet med almindelige producenter. En simulering viser, at det koster cirka 0,6 kg mindre slagtevægt for en UK-besætning end for en almindelig besætning.

Ved nulpunktafregning koster det 2,19 kr./slagtegris i mindre slagteindtægt. Dette er beregnet via: $10,57 \text{ kr./kg}$ i forventet nulpunktafregning - $(2,72+0,6)$ FESv/kg marginaltilvækst * Slagtefaktor 1,31 * $1,59 \text{ kr./FESv}$ = 3,65 kr./kg slagtekrop i DB/gris, som så ganges med 0,6 kg/tapt slagtekrop.

Et specialgrisetillæg bør være over nulpunktsomkostningen. Derfor kan der i beregningerne ikke bare forudsættes, at dødelighed slagtesvin kun skal dække meromkostningen til og med 30 kg, men også skal kunne dække en del af gevinsten. Inklusiv døde og kasserede forudsættes 3,6 % døde slagtegrise. Dette giver en kompensation på døde indkøbte specialgrise per gris på:

$$(12 \text{ kr. UK-gris fast } / (1 - 3,6\%)) - 12 \text{ kr. UK gris} = 0,45 \text{ kr./UK}$$

Dette lægges ind som en omkostning kaldet dødelighed specialgrise tillæg slagtegrise.

Afgrænsninger

Der er regnet med samme fordeling af soplads ved UK- og almindelig smågriseproduktion. Der er anvendt en merpris pr. løbeplads på 3.800 kr. i en løbeafdeling, der opfylder UK-kravet.

Resultater og diskussion

Grundlaget for beregnet smågrisenotering er anvendt som udgangspunkt og de marginale ændringer på omkostninger og produktivitet er beregnet ud fra tabel 1. Konsekvensberegninger for produktivitet og foderforbrug er vist i tabel 2.

Kuld pr. årssø falder med 0,01 ved UK-regler og det koster 0,06 fravænnede grise pr. årssø. Sofoderforbrug stiger kun med 1 FEsv/årssø, baseret på normtalsberegninger.

Tabel 2. Produktivitet og input pr. produceret enhed

	Traditionelt	Ny løsdrift	UK-regler	Forskel UK/traditionel
Fravænnede pr. kuld	14,88	14,88	14,88	
Diegivningstid, dage pr. kuld	30,1	30,1	30,1	
Kuld pr. årssø	2,26	2,26	2,25	-0,01
Fravænnede grise pr. årssø	33,62	33,62	33,47	-0,15
Årlig soudskiftning, % af årssøer	52,0	52,0	52,4	0,4
Sofoderforbrug pr. årssø (norm beregning)*, FEsv/årssø	1.517,2	1.517,2	1.516,5	-0,7
Sofoder pr. fravænnet gris, FEsv/fravænnet	45,12	45,12	45,30	0,18
Arbejdstidsforbrug pr. årssø indtil fravæning, timer/årssø	8,30	8,35	8,48	0,18

*Norm beregning. Pr. årssø bliver der lidt færre diegivningsdage ved UK-produktion

Marginale omkostninger ved UK-produktion er udspecificeret i tabel 3.

Tabel 3. Marginale forskelle i omkostninger ved ny dansk løbeafdeling og UK-regler i forhold til gammel løbeafdeling bygget før 1. januar 2015 i kr./gris

	Ny dansk løbeafdeling, kr./gris	UK-regler i kr./gris
Forskel i omkostning pr. fravænned gris	1,22	3,12
Omkostning smågrise (foderkrav + dødelighed special grise meromkostning)	0,00	0,97
Meromkostning til og med 30 kg	1,22	4,09
Slagtegrise		
Kompensation døde grise for special tillæg		0,45
Merpris UK-kontrol		0,23
Mindre slagtevægt		2,19
Omkostning slagtegrise i alt		2,87
Samlet meromkostning, kr./gris	1,22	6,96

Meromkostningen ved at producere en UK-gris er nu 6,96 kr./gris i forhold til en løbeafdeling før 2015.

Der er en overgangsperiode på 20 år for nye løbestalde med løsdrift for alle. I 2020 er omkostningen ved almindelig sohold vægtet med (2020-2015)/20 år, det vil sige 75 % gammel løbeafdeling og 25 % nye løbeafdeling. Dette giver 0,31 kr./7 kg's gris, som så er fratrukket startomkostningen på 6,96 kr./UK-gris, så samlet meromkostning i 2020 er 6,65 kr./UK-gris, og UK-smågriseproducent andel er 56,9 %.

Tabel 4. Omkostninger marginalt i forhold til sostalde med gammel løbeafdeling (75 %) og nye løbestalde fra efter 1. januar 2015 (25 %) i 2020 i kr./gris

	Gammel løbeafdeling	Ny løbeafdeling	Almindelig vægtet i år: 2020	UK	Forskel UK vægtning i 2020
Meromkostning til og med frav. (A)	0,0	1,22	0,31	3,12	2,82
Omkostning til og med 30 kg (B)	0,0	1,22	0,31	4,09	3,79
Omkostning 30 kg og med slagtning (C)	0,0	0,00	0,00	2,87	2,87
Samlet meromkostning (B+C)	0,00	1,22	0,31	6,96	6,65
Andel UK-smågriseproducent af meromkostning					56,9%

I regnskabsåret 2018/2019 var den gennemsnitlige godkendelsesprocent for UK-grise 87 og der var en slagtevægt på 87 kg. Ved et UK-tillæg på 30 øre/kg for en godkendt UK-gris giver det 22,71 kr./UK-gris til fordeling mellem soholder og slagtegriseproducent.

Med 22,71 kr./UK-gris bliver smågrisetillægget ved 30 kg så $56,9 \% \cdot 22,71 \text{ kr./UK-gris} = 12,92 \text{ kr./UK-smågris}$ i 2020 eller 12,94 kr./UK smågris ved afrunding til 57% til soholder i 2020. Dette skal ses i forhold til et UK-tillæg i dag på 15,16 kr./UK-smågris.

I takt med indfasningen af nye løbeafdelinger vil UK-smågriseproducentens andel af omkostninger falde frem mod 2035 fra 56,9% til 50% af omkostningerne (tabel 5). Fordelingsnøglen er fast indtil det vurderes af udvalget, at fordelingsnøglens forudsætninger skal tages op til revision.

Grundlag for slagtevægt og godkendelsesprocent for UK-slagtegrise fastsættes 1 gang årligt i forbindelse med grundlag for beregnet smågrisenotering, baseret på sidste regnskabsår opgjorte tal for UK-produktionen.

Ændring i UK-tillæg i øre/kg medfører fra ændringens ikrafttrædelse et ændret beløb udbetalt pr. UK-gris, og derved også et ændret UK-smågrise tillæg ud fra den i tabel 5 beregnede smågriseandel af omkostningerne.

Tabel 5. Smågriseproducent andel af UK-tillæg er fastsat frem til 2035 indtil grundlaget vedtages ændret. Smågrisetillæg vil afhænge af godkendelsesprocenter og slagtevægt UK-grise fra sidst kendte regnskabsår ganget med aktuelt UK-tillæg

År	Smågriseproducent Andel af ubetalt tillæg, %	UK-smågrise tillæg ved 30 kg. Kr./gris og forudsat 22,71 kr./UK- slagtegrise udbetalt
2020	56,9-57	12,92-12,94
2021	56,5	12,83
2022	56,1	12,74
2023	55,7	12,64
2024	55,2	12,55
2025	54,8	12,45
2026	54,4	12,35
2027	53,9	12,25
2028	53,5	12,14
2029	53,0	12,04
2030	52,5	11,93
2031	52,0	11,82
2032	51,6	11,71
2033	51,0	11,59
2034	50,5	11,47
2035	50,0	11,36

Referencer

- [1] Forkman B, et al. (2010): Arbejdsgrupperapport om hold svin. December 2010. Fødevareministeriet.

Appendiks

Lov nr. 83 af 28. januar 2014 (Forbud mod fiksering i løbe- og kontrolafdelingen m.v.) Lovændringen vedrører lovens titel, indsættelse af EU-fodnote til titlen, og ændring af §§ 1-9 a

Indeholder følgende ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser:

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2015.

Stk. 2. § 1, nr. 6 og 10, har virkning fra den 1. januar 2035 for hold af gylte, goldsøer og drægtige søer i:

- 1) bygninger, der inden den 1. januar 2015 er taget i brug til hold af gylte, goldsøer og drægtige søer, medmindre bygningerne undergår en større ombygning,
- 2) bygninger, der inden den 1. januar 2015 er taget i brug til hold af gylte, goldsøer og drægtige søer, og som undergår ændringer, herunder tilbygninger, der sker på baggrund af en tilladelse eller godkendelse, jf. lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og lov om miljøbeskyttelse, der er meddelt før den 1. januar 2015, eller en tilladelse eller godkendelse, jf. lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og lov om miljøbeskyttelse, der meddeles efter den 1. januar 2015 som følge af en ansøgning indgivet til kommunen inden den 1. januar 2015, eller
- 3) nyopførte eller genopførte bygninger til hold af gylte, goldsøer og drægtige søer, der opføres på baggrund af en tilladelse eller godkendelse, jf. lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og lov om miljøbeskyttelse, der er meddelt før den 1. januar 2015, eller en tilladelse eller godkendelse, jf. lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og lov om miljøbeskyttelse, der meddeles efter den 1. januar 2015 som følge af en ansøgning indgivet til kommunen inden den 1. januar 2015.

Stk. 3. Bestemmelserne i §§ 7 og 10 i lov om indendørs hold af drægtige søer og gylte, jf. lovbekendtgørelse nr. 255 af 8. marts 2013, finder anvendelse på de i stk. 2, nr. 1-3, nævnte bygninger i perioden indtil den 1. januar 2035.

Tlf.: 33 39 45 00

svineproduktion@seg.es.dk

Ophavsretten tilhører SEGES. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

SEGES er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.